

Енциклопедія Сучасної України

Том 12

Кал – Киї

Київ-2012

КАРИШЕВА

Алевтина Федорівна (10. 09. 1935, м. Путивль, нині Сум. обл.) – ветеринарний лікар. Д-р вет. н. (1976), проф. (1980). Закін. Укр. с.-г. академію (Київ, 1958). Працювала вет. лікарем у Чернігові. 1964–76 – н. с. Білорус.

НДІ ветеринарії (Мінськ); від 1976 – у Кишинів. с.-г. ін-ті: 1977–89 – зав. каф. епізоотології, мікробіології і вірусології; від 1991 – зав. каф. інфекц. патології тварин Полтав. аграр. академії. Досліджує проблеми вироб-ва бактерій. і вірус. біопрепаратів із застосуванням лазер. променів, електроімпульс. розрядів, електр. струму, прискорених електронів.

Пр.: Новый эффективный способ получения вирусных вакцин. Прага, 1978; Профилактика вирусных болезней животных. Кишинев, 1980; Инфекционные болезни животных. Кишинев, 1989 (співавт.); Спеціальна епізоотологія: Підруч. К., 2002.

В. М. Самородов

КАСЬЯНЕНКО

Олексій Іович (25. 02(09. 03). 1900, с. Жовте Верхньодніпров. пов. Катеринослав. губ., нині П'ятихат. р-ну Дніпроп. обл. – 30. 10. 1979, Полтава) – фахівець у галузі плодівництва. Д-р с.-г. н. (1960). Закін. Одес. с.-г. ін-т (1931). Працював агрономом у Дагестані (РФ) та Дніпропетровську; ст. н. с. Мелітоп. дослід. станції садівництва (1936–53); доц. каф. селекції та насінництва Полтав. с.-г. ін-ту (1953–69). Вивчав кореневу систему плод. дерев, взаємодію підщепи з прищепою, культуру карлик. плод. дерев. Автор сортів парадизки Полтавська та айви – Полтавська крупноплідна, Десертна Касьяненка.

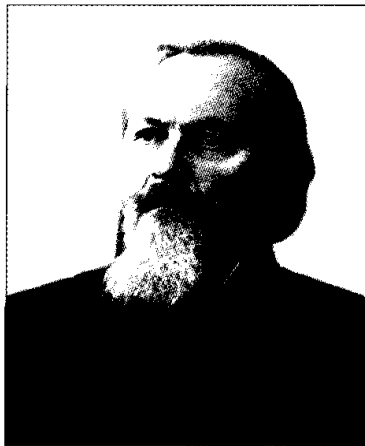

Пр.: Робітничий індивідуальний плод. сад. Дн., 1936; Приусадебное плодоводство. З., 1940 (співавт.); Плодоводство. З., 1940 (співавт.); Плодовий сад в степу УРСР. К., 1945; Биологические и хозяйственные особенности корнесобственных деревьев // Докл. ВАСХНИЛ. 1950. Вып. 9; Культура карликовых плодовых деревьев на юге европейской части СССР. Москва, 1956; Плодоводство на карликовых подвоях. К., 1963; Корневая система подвоев плодовых деревьев. К., 1980.

В. М. Самородов, В. М. Ханко

КВІТКА

Дмитро Костянтинович (? – 15(27). 01. 1909, Полтава) – громадський діяч. Походив із дворян Полтав. губ. Закін. Полтав. кадет. корпус (1854), навч. у Костянтинів. кадет. корпусі у С.-Петербурзі, де розпочав військ. службу. Закін. Михайлів. артилер. академію (1860), продовжив військ. службу в С.-Петербур. та Київ. арсеналах (1860–63).

Від 1863 – у відставці. Мешкав на Полтавщині. 1871–77 – чл. Полтав. губерн. земської управи; від 1878 – голова Лубен. земської управи; 1883–1905 та 1907–09 очолював Полтав. відділ. Селян. банку, водночас від 1885 – Дворян. банку. Віцепрезидент (1882–87), президент (1887–1906) Полтав. с.-г. т-ва, ред. його ж. «Хуторянин» (1896–1906). Ініціював відкриття в Полтав. губ. низки шкіл: садівництва, городництва, тютюництва, хмелярства та лікар. рослин, бджільництва; сприяв орг-ції мережі метеорол. спостереж. пунктів. Брав участь у створенні 1881 Полтав. дослід. поля (нині Полтав. ін-т агропром. вироб-ва НААНУ); 1895 був фундатором та попечителем Полтав. школи садівництва і городництва (нині Аграрно-екон. коледж Полтав. аграр. академії). Започаткував г. «Русская правда» (1906). Влас. коштом видав переклад монографії д-ра Гамберга «О влиянии лесов на климат Швеции» (П., 1894). Організував збір коштів для встановлення пам'ятника на могилі Т. Шевченка. Ім'ям К. названо провулок у Полтаві.

Літ.: Дмитрий Константинович Квитка (К двадцатипятилетнему юбилею) // Хуторянин. 1908. № 16; Зайкевич А. Памяти Дмитрия Константиновича Квитки // Там само. 1909. № 6.

В. М. Самородов

Енциклопедія Сучасної України

Том 13

Киї – Кок

Київ-2013

колозем. косміч. дослідж. «Космос» та «Інтеркосмос», а також розроблення ракетно-косміч. систем для їхнього здійснення. Дир. проекту (від СРСР) із запуску індій. супутників «Аріабата» й «Бхаскара». Ген. конструктор автомат. косміч. апаратів для вивчення навколозем. і міжпланет. простору, дистанц. та контакт. зондування планет і малих тіл Соняч. системи, за допомогою яких реалізовано комплексні програми дослідж. Венери й комети Галея («Венера-11, -12, -13, -14, -16», «Вега-1, -2»), Марса та його супутника Фобоса («Фобос-1, -2»), учасник міжнар. проекту «Марс-96». Вивчав проблеми систем. аналізу, проектування та створення складних автоматизов. інформ.-тех. косміч. комплексів і систем аерогазодинаміки, експерим. астрономії. Першим серед вітчизн. вчених сформулював і розв'язав задачу про форму осесиметр. тіла мін. опору при надзвук. швидкостях і започаткував новий наук. напрям щодо визначення оптималь. форм тіл у потоці рідини та газу.

Пр.: Космическая стрела: оптические исследования атмосферы. Москва, 1974; Проектирование реактивных систем управления космическими аппаратами. Москва, 1974; Аэродинамика орбитальных космических аппаратов. К., 1977; Автоматическая космическая станция «Астрон». Москва, 1982.

Літ.: Абрамовский Е. Р., Кавелин С. С. В. М. Ковтуненко – ученый и конструктор // 48-й Междунар. астронавтический конгресс. Турин, 1977; Санин Ф. П., Чаплиц О. А. В. М. Ковтуненко: Период работы в КБ «Южное» // Вісн. Дніпроп. ун-ту. Сер. Історія і філософія науки і техніки. 2011. Вип. 19.

В. М. Паппо-Користін

КОВТУНЕНКО

Іван Порфирівич (19(31). 01. 1891, с. Олександрівка Катеринослав. губ. – 24. 01. 1984, м. Нальчик, Кабардино-Балкарія, РФ) – вчений-селекціонер. Засл. діяч н. Кабардино-Балкар. АРСР (1961). Сталін. премія (1952). Держ. нагороди СРСР. Закін. Корочан. школу садівництва (нині Белгород. обл., РФ, 1909). У 1910–14 працював у приват. садівн. госп-вах і розсадниках Києва й Ростова (нині Ростов-на-Дону, РФ); від 1918 очолював плод.-декор. розсадник при залізнич. станції у Нальчику, де заснував радгосп «Декор. культури» (1930) та дендропарк при ньому (1932); водночас 1930–32 – у Кабардино-Балкар. курорт. управлінні. Розробив і впровадив у практику декор. садівництва методики ви-

рощування блакит. та сріблястої форм ялини колючої (стала основою агротехніки пром. вироб-ва посадк. матеріалу для озеленення), розмноження троянд, бузку, півоній. Автор сортів троянд Кабардинка, бузку Бірюзова красуня, Гірський захід, морозостійкої шипшини. Ім'ям К. названо вулиці в Нальчику та с-щі Долинське (Кабардино-Балкарія; з ініціативи К. у с-щі створ. розсадники та оранжерею плод. і декор. рослин).

Пр.: Выращивание декоративных хвойных растений. Нальчик, 1955; Усиление жизнедеятельности корней // Цветоводство. 1958. № 3; Советует старейший питомниковод // Там само. 1981. № 2, 3.

Літ.: Френкина Т. Совхоз «Декоративные культуры» // Цветоводство. 1967. № 11; Мальбахов Т. К., Чабдаров Б. К., Докшонов М. И. и др. Ковтуненко Иван Порфирьевич: Некролог // Кабардино-Балкар. правда. 1984, 25 янв.; Горбатовская В. Целебный аромат голубой ели (100 лет Ковтуненко И. П.) // Там само. 1991, 6 фев.

В. М. Самородов, З. А. Кучукова

КОВТУНЕНКО

Олексій Петрович (20. 07. 1937, станиця Удобна Краснодар. краю, РФ) – фахівець у галузі радіотехніки та радіоелектроніки. Д-р тех. н. (1986), проф. (1988). Засл. діяч н. і т. УРСР (1989). Держ. премія України в галузі н. і т. (2004). Орден князя Ярослава Мудрого 2-го ступ. (2001).

Закін. Військ. інж. радіотех. академію ППО (Харків, 1969), де й працював: 1984–91 – нач. каф. тактики та озброєння зеніт. ракет. військ ППО; 1991–92 – заст. нач. з наук. роботи, 1992–96 – перший заст. нач. Харків. військ. ун-ту; 1996–97 – нач. Центр. НДІ МО України; 1997–2007 – нач., від 2007 – гол. н. с. Центр. НДІ озброєння та військ. техніки ЗС України (обидва – Київ). Наук. дослідж.: теорія побудови складних тех. систем спец. призначення та формування ієрарх. структур забезпечення їх утримання в готовності до використання за призначенням.

Енциклопедія Сучасної України

Том 14

Кол — Кос

Київ-2014

КОССОВИЧ

Петро Самсонович (16(28). 09. 1862, м. Горки, нині Могильов. обл., Білорусь, за ін. даними – с. Усадище Смолен. губ., Росія – 13(26). 08. 1915, похов. у с. Сестрине, нині Смолен. обл., РФ) – вчений-агрохімік, ґрунтознавець, фізіолог рослин. Походив з укр. дворян. роду з Черніг. губ. Закін. Моск. ун-т (1887, отримав золоту медаль за працю «Происхождение азота в растениях») і Петров. землероб. та ліс. академію (Москва, 1889), де був залиш. при каф. землеробства для підготовки до наук. діяльності. Викладав хімію в Уч-щі живопису, скульптури й арх-ри, 1891 приват-доц. Моск. ун-ту. 1892 перебував у закордон. наук. відрядженні, а також вивчав діяльність дослід. полів і станцій Росії. Від 1894 – зав., від 1902 – ординар. проф. каф. ґрунтознавства з основами с. госп-ва, водночас 1905–07 та 1909–11 – дир. Петрогр. ліс. ін-ту (нині С.-Петербургу). 1895 за працю «К вопросу об усвоении растениями свободного азота» отримав ступ. магістра. Організував при Ін-ті с.-г. хім. лаб., бюро із землеробства і ґрунтознавства, реорганіз. згодом у Держ. ін-т дослід. агрономії. Створив і очолював с.-г. лаб. при Департаменті землеробства. Заснував і видавав «Журнал опытной агрономии» (1900–15), «Труды сельскохозяйственной химической лаборатории». Досліджував особливості засвоєння рослинами вільного азоту атмосфери (встановив симбіоз водоростей і бактерій у цьому процесі), ґрунти різних природ. зон. Здійснив низку подорожей із метою хім. вивчення ґрунтів пн.-зх. і пн.-сх. р-нів Азербайджану, Росії, України, Молдови, Німеччини й ін. Зробив вагомий внесок у вдосконалення вегетац. методу, у вивчення кругообігу сірки та хлору в природі.

Пр.: Исследования по вопросу – усвояют ли водоросли свободный азот атмосферы // Тр. С.-Петербур. об-ва естествоиспытателей. 1896. Т. 26; Аммиачные соли как непосредственный источник азота для растений // Журн. опыт. агрономии. 1901. Т. 2; Растение, фосфорит и почва по опытам химической лаборатории в Санкт-Петербурге // Там само. 1909. Т. 10; Почвообразовательные процессы как основа генетической почвенной классификации // Там само. 1910. Т. 11; Краткий курс общего почвоведения. 2-е изд. Петроград, 1916.

Літ.: Прянишников Д. Памяти П. С. Коссовича // Журн. опыт. агрономии. 1915. Т. 16; Памяти профессора Петра Самсоновича Коссовича // Изв. Петрогр. лес. ин-та. 1916. Ч. 1.

В. М. Самородов